

Ласка

Марко Черемшина

На темнім судовім коридорі збився, як вівці, гурток мужиків, обтерханих бесагах й нараджувався, що їм діяти.

Одні піддавали гадку, чи не піти їм поскаржитися до судового старости, а другі зараз відганяли цю гадку, бо знали, що староста має люту кров і як узрить у дверях своєї канцелярії мужика, то у тім моменті гукає на возних, а тоді возні кидаються на чоловіка, як вовки, й виводять його надвір, але при тім виводі сягають під киптар і під байбарак та й рахують йому ребра, аби більше не вертався та й аби усьому хрещеному мирові відраджував такої докучливості.

Були газди, що радили піти до ключника до хати й там розложитися табором та й нічого не просити, ані перед ким не жалітися, але й ця рада швидко гиньла, бо практиковані бадіки махали на неї руками й доказували на допевне, що така робота нічого не варта й ніде не пишеться.

Ще одні радили піти ще раз до директора Ржондзіцького й просити його ще раз, аби мав на д людьми обачіння, аби не збавляв їх весни божої та й великодня.

Але й цю раду заплювали мужики слиною.

Низенький і, як скрипка, сухенький бадіка з твар'ю, як камінна, жовтава плитка, тручає шапку назад і б'ючися кулаком по чолі, заявляє, що мужик є завше дурний і тому мусить радитися мудрішого й тому повинні вони всі піти до адвоката й покласти, що заправить, і запитати його, що мають робити.

То як він сказав і ударив палицею по долівці, то всі бадіки йому притакнули і справилися за ним до канцелярії адвоката.

На дворі грає марець.

Звівається вітрець і то заслонює, то відслонює сонечко. Бадіки чаляпають своїми корзакми по грузькій вулиці й радіють, що із зими робиться каша, а в їх надією помальовані очі зазирають руді та лисі, гей обголені, хребти гір і пригадують їм, що деь за третіми горами йде в цей край весна, яка потребує їх сили й роботи.

Гірськими засколобинами біліють ще сніги, але вже запорошені, вже не такі студені, вже від погляду сонця в гинуть, вже не будуть морозити дітей у колисці, маржинку в колешні, рубачів бутинами, газдів у дорозі, птаху на смереці, кленів у воді.

Тоті розвалені сніги леда день сплунуть у бистрень і втечуть у море, а на їх місці зазеленіють левади й луки, та й прикличуть зозулю, аби бадіків щастям дурила.

Але ще не знати, де тота зозуля бадіків застане, звідки вона буде їх закликати, аби йшли весну веснувати.

Цим бадіки найдужче зажурені.

Адвокат добре обдивився, розпитав бадіків, якої ради шукають, розперся у кріслі і сховав свою платню до шухляди.

— Ви, каже, — газди, такі дурні, як оті вівці ваші, що ви їх доїте і вовну з них собі

обстригаєте, а вони голі й голодні бігаються за вами услід і ще BLEЮТЬ за вами.

— Ми люди робітні, пане, ми весни шкодуємо.

— Що вам весна принесе, коли у вас землі обмаль?

— Станемо дес. У дворі на роботу, але весни не змарнуємо.

— Двори мають своїх, вами не требують.

— То будемо у долівських газдів спілки брати.

— То такі самі голаки, як ви.

— То підемо на трачки робити.

— А як і там не приймуть?

— Буде, як біг дасть, але не в неволі.

— А ваші бесаги від чого так попухнули?

— То ми вовни набрали, бо хочемо там прьисти, аби нам не навітмлювалоси.

— Ей, хлопи, хлопи...

Низенький бадіка звертає адвокатові увагу, аби залишив цю бесіду:

— Ми не тому до вас прийшли, аби ви нам покривлю валися, лиш аби-сте нас вислухали, та й допомогли у нашій біді. Ви наш, а ми ваші. Ми прийшли до вас, аби від вас дізнатися, чи то є директорові повинність, чи його ласка, аби він нас сьогодні приймив.

Адвокат поклав жовте олівце на чоло і, подумавши, відрік:

— То його ласка, бо таких, як ви, є багато.

Низенький бадіка кладе перед адвоката друге питання:

— А ек тото ласка, то по кілько то нас має коштувати?

Адвокат знов підпер чоло рукою і нахмурений надумався, а опісля вирішив:

— Дасте йому кожний по п'ятці.

Бадіки ойкнули.

Низенький бадіка кладе перед адвоката третє питання:

— Але ви самі з ним поговорите?

— Та що я маю з вами робити?

І бадіки обтулювали адвоката медовими словами, щоби лишень ішов з ними, щоби квапився.

— Та чого ви туди квапитеся?

— Аби нам нинішній день рахувався.

— А гроші маєте?

— Шос маємо, а шос по дорозі у Майорка собі угатимо.

Адвокат, неначе картаючи себе за те, що на хвильку забувся й сам собі відмовляв та знеохочував клієнтів, змінив швидко свій погляд і, плескаючи по плечу низенького бадіку, безпечив, що він з директором Ржондзіцким добре собі заходить і, хоч справа бадіків є тяжка, він її поведе так, аби було добре.

Бадіки ловили його за слово і підганяли.

— Веди, веди нас, любий панічку, так, аби було добре, аби ті згадували, аби-сми других газі дів до тебе справляли.

І пішли.

Пан директор Ржондзіцький колишеться, як бечівка коридором, а коли заздрів адвоката з бадіками, швидко зайшов до своєї канцелярії й луснув за собою дверми так, що ввесь суд здригнувся.

Бадіки вгадували, що директор тому такий лютий, що тепер адвокату не зможе вже відмовитись і не посміє гаркати на нього так, як гаркнув би на них, коли за себе його покірно просили.

Лоскіт пішов темним коридором і заглушив поздоровлення, яке адвокат вислав за директором.

Бадіки лишилися під дверима, а їх правний заступець, усміхаючись, увійшов у директорську канцелярію.

Чути бесіду, чути сміх, а відтак хвилька тиші.

— Справа є дуже тяжка, бо є переповнення, бо таких, як ви, є багато, а всім не можна догодити, бо місця нема. Але я бачу, що директор рад би мені піти на руку і зробити тоту ласку, аби ви дурно домів не вертали, — але цієї ночі такса пішла вгору, бо хлопів налізло, як трави та листу.

Бадіки споважніли.

— Ба, чи дуже підскочила?

— Вже удвоє.

— Пречь-би-си казало!

— І то ще не похочує!

— Варе?

— Клянуся на свої діти! Лишіт, ми вам віримо!

— Бо то, знаєте, кожний хоче жити...

— Знаємо, пане, ше й ек знаємо!

— То й знаєте, панове газди, що тото властиво не вільно...

— А ви до чого пан?

— Я до параграфів.

— Ей, говоріт свої, шо нам не вілно, то вам таки вілно.

— Ні, і мені того не вільно, бо я ваш чоловік. Але ви зложіть між собою по десяточці оцему низенькому газді до рук, а я зараз навчу, як він має ці гроші давати.

Бадіки обернулися набік і стали шпортати пальцями у своїх ременях, а їх заступник узяв низенького бадіку попід паху набік і пошепки учив його, що треба робити.

А як адвокат, оглядаючись назад себе, скінчив свою науку і прощався з бадіками, то у жмені низенького бадіки узбиралося дванадцять десяточок, і всім бадікам засвітилися очі, коли за низеньким своїм товаришем входили у директорську канцелярію, а директор, похилений над столиком, щось собі писав і не виганяв їх з порога.

Низенький бадіка підійшов до директора і, кладучи зібрані гроші на стіл, повістував, що вони ті гроші найшли у суді на підлозі і їх підоймили та й віддають там, де вони належуть.

Директор не звертає на це уваги й пише далше, а бадіки почали покашлювати й підганяти очима свого низенького товариша, щоби все сказав.

Низенький бадіка укладається, як до отче нашу і зачинає від самого початку.

— Будьте нам зобашні, директорю наш панцкій, презусе наш дорогенький!

— Спадайте на рани, не збавляйте нас божої весни й прийміт нас до того смучого криміналу, най ми цими слотами та фуфелами свою кару відбудемо, заки земля божя осушити та й нагрієси.

Директор наче прокинувся спросоння.

— Ах, то ви?

— Ми самі, пранчіку, пишний та й файний!

— Ви до арешту, так?

— Ой так, так, комісарю наш годний!

— Ви ще за того віче, правда?

— За віче, за віче, любчіку наш любий!

— По кілько ви тоді зафасували.

— По місяцеві, добрітко наша добра!

— Та й вам доконче тепер?

— Єкби ваша ласка, панчіку гречний!

— Кортить вас дома паску їсти?

— Світе панцке слово!

— Але я казав вам, що там елітно, нема де шпильки опустити.

— Межи людьми і ми примістимося, ек ваша ласка.

Директор впорядкував свої акти, понакривав їх дощечками, притиснув камінцями і, відхиливши двері, щось крикнув, а до канцелярії вбіг ключник, ключами подзвенькуючи.

— Спиши мені їх і бери тобі цю свіжу марфу!

Бадіки, відходячи в тюрму, топилися під директорською ласкою, як той мартовий сніг на горах.

— Аби-сте, панічку прожили!

— Аби-сте тривали!

— Аби-сте на рік діждали!

— Аби вас, панічку, госпідь милосердний укрит своєв небеснов ласков!..

Приміточки (словничок) до новелі:

Обтерханий – навантажений

Бесаги – сакви, сумка заплечник

Возний – дрібний служака, охоронець

Киптар – верхній одяг

Рахувати ребра – набити когось

Бадіки – чоловіки

Марець –

Корзаки – взуття з грубої шкіри

Чаляпати - йти
Засколобини - улоговина
Бутин - ліс, призначений на зруб
Клен, клень - вид риби
Бистрець - потік
Трачки - тартак
Голаки - небагаті
Тертиця - дошка
Підвалини -
Чілідина. челядина - родина, сім'я
Байбарак - коротенький сукняна одежина з рукавами
Нотар - нотаріус
Адукат - адвокат
Раїти - радити
Колешня - возівня або хлів
Прьисти - прясти вовну
Презус - президент, голдова
Смучий - чортячий, проклятий
Фуфела - метелиця
Фасувати - одержувати
Глітно - тісно
Марфа - крам, добро